

Tekstil, Giyim Eşyası ve Deri Sektörü Finansal Analizi

Adem Ruhan Sönmez¹

Özet

Bu çalışmada, Türkiye tekstil sektöründe faaliyet gösteren ve Borsa İstanbul'da işlem gören şirketlerin 2020–2024 dönemine ait finansal performansları oran analizi yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Çalışmanın amacı, tekstil sektöründe faaliyet gösteren firmaların finansal yapılarını likidite, finansal kaldıraç, faaliyet etkinliği ve kârlılık göstergeleri çerçevesinde değerlendirmek ve sektörün dönemsel finansal görünümünü ortaya koymaktır. Bu kapsamda, Borsa İstanbul Tekstil, Giyim Eşyası ve Deri sektöründe yer alan 15 şirketin verileri kullanılarak değerlendirme yapılmıştır.

Analiz sonuçları, incelenen dönemde tekstil sektörünün firma bazında heterojen bir finansal yapı sergilediğini göstermektedir. Likidite oranları sektör genelinde kabul edilebilir seviyelerde gerçekleşmesine karşın, nakit oranlarının düşük seyretmesi firmaların kısa vadeli yükümlülüklerini büyük ölçüde stoklar ve ticari alacaklar aracılığıyla karşıladığını ortaya koymaktadır. Finansal yapı analizinde, sektör ortalamasına ait kaldıraç oranlarının yıllar itibarıyla gerilemesi, firmaların borçlanma politikalarında daha temkinli bir yaklaşım benimsediğine işaret etmektedir. Faaliyet oranları, etkin alacak ve stok yönetiminin firmaların finansal performansı üzerinde belirleyici bir rol oynadığını göstermekte; özellikle alacak devir hızı yüksek olan firmaların faaliyet etkinliğinin görece daha güçlü olduğu görülmektedir. Kârlılık oranları ise 2020–2021 döneminde zayıflarken, 2022 yılında toparlanma eğilimi göstermiş; ancak 2023 ve 2024 yıllarında artan maliyetler ve talep koşullarındaki zayıflama nedeniyle bazı firmalarda kârlılığın yeniden baskı altına girdiği tespit edilmiştir.

Elde edilen bulgular, tekstil sektöründe finansal performansın tek boyutlu göstergelerle değerlendirilmesinin yetersiz olduğunu ve firma bazlı çok boyutlu analizlerin gerekliliğini ortaya koymaktadır. Çalışma sonuçlarının,

1 Dr. Öğr. Üyesi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, İİBE, Finans ve Bankacılık Bölümü, <https://orcid.org/0000-0002-6494-6482>

tekstil sektörüne yönelik akademik literatüre ampirik katkı sağlamasının yanı sıra, sektör yöneticileri ve politika yapıcılar için finansal karar alma süreçlerine yol gösterici nitelikte olduğu değerlendirilmektedir.

1. Giriş

Tekstil insanlığın kendisini dış hava olaylarına ve diğer doğa olaylarına karşı kendisini korumak amacıyla ortaya çıkmış olup ilk ortaya çıktığı günden bugüne kadar güncelliğini korumaya devam etmiştir. Yüzyıllar boyunca tekstil ürünleri insanların günlük yaşamlarının her anında yer almaktadır. Bu bağlamda önceleri sadece korunma ve örtünme amaçlı kullanılan tekstil ürünleri sonraki dönemlerde farklı şekillere evrilerek daha farklı amaçlar için kullanılmaya başlamıştır. Böylelikle tekstil ürünleri hayatımızın hemen hemen tüm alanlarında yer almıştır (Arslan ve Arslan, 2024: 2).

Tekstil sektörü sanayi devriminde seri üretim gerçekleştiren ilk sektörlerden olup ülkelerin kalkınma süreçlerinin gerçekleştirilmesinde önemli bir role sahiptir. Sözkonusu sektörün fazla sermaye gereksinimine ihtiyaç olmadan istihdam alanı oluşturma kapasitesine sahip olması günümüzde ülkelerin kalkınma süreçlerini gerçekleştirmelerinde etkinliklerine katkı sağlamaktadır (Özbaş, 2025: 309).

Sanayileşme ülkelerin gelişme düzeyine ve refahına olumlu katkılar sağlamaktadır. Türkiye’de ise imalat sektörü içerisinde 16 alt sektör bulunmakta olup tekstil sektörü bu sektörler içerisinde dikkat çeken bir özelliğe sahiptir. Tekstil imalatı, Avrupa Birliği tarafından benimsenen NACE sınıflandırma sistemine göre Türkiye Merkez Bankası’nın (TCMB) sektör sayfasında C-13 koduyla sınıflandırılmaktadır. Tekstil imalatı, tekstil elyaflarının hazırlanması ve eğrilmesi, dokunması, kumaşların terbiyesi ve diğer tekstil ürünlerinin imalatını kapsamaktadır (Ezin, 2022).

Çok eski çağlardan günümüze tekstil üretimi ve dokumacılığında güçlü bir varlık sürdüren Türkiye, tekstil alanında zengin bir çeşitliliğe sahiptir. Birçok medeniyetin beşiği olan Anadolu, tekstil üretiminde önemli ilerlemeler kaydetmiş ve bu mirası günümüze kadar korumuştur. Cumhuriyetin ilk yıllarında tekstil sektörü, ülkenin kalkınmasında rol oynayan bir sektör olmuştur. Cumhuriyet döneminde hem devlet hem de özel sektör tarafından tekstil endüstrisinin modernizasyonuna yönelik yapılan yatırımlar ve girişimler sayesinde, Türkiye’nin tekstil üretiminin ve dış ticaretinin artmasına katkı sağlamıştır (Esi, 2017).

1980’li yıllarda liberal ekonomiye geçiş ile birlikte uluslararası piyasaların rekabetçi hal almasıyla birlikte Türkiye, tekstil sektöründe dünya pazarında önemli bir konuma gelmiştir. Özellikle tekstil ve hazır giyim ürünlerinin

uluslararası ticaretinde belirgin değişimler yaşanmıştır. Tekstil sektörü, ihracat yoluyla üretim, istihdam ve döviz geliri sağladığı için birçok gelişmekte olan ülkede olduğu gibi Türkiye’de de öncü bir sektördür. Bir sektörün Türkiye ekonomisinde önemli bir paya sahip olması, bu sektörün gelişiminin ekonominin tamamı üzerinde önemli bir etkiye sahip olacağı anlamına gelmektedir. İç ve dış değişimlere karşı son derece hassas olan ve yeniliklere hızla uyum sağlayabilen tekstil sektörü, yalnızca kendisi üzerinde değil, diğer sektörler üzerinde de önemli bir etkiye sahiptir. Tekstil sektörü, kriz dönemlerinde Türkiye’nin yumuşak karnı olsa da, kalkınma ve büyüme dönemlerinde ekonominin itici gücü ve başlıca umudu olarak da hizmet vermektedir. Bu nedenle, bu sektörde rekabet gücünün sürdürülmesi büyük önem taşımaktadır (Öngüt, 2007).

Bu çalışmada Türkiye ekonomisi için öngörülen Tekstil sektöründe faaliyet gösteren ve Borsa İstanbul’da hisse senetleri işlem gören şirketlerin finansal tabloları analiz edilecektir. Tekstil sektöründe faaliyet gösteren şirketlerin 2020-2024 yılları arasındaki finansal tabloları oran analizi yöntemi ile analiz edilerek sektördeki şirketlerin durumu hakkında değerlendirmeler yapılacaktır.

2. Dünya’da ve Türkiye’de Tekstil Sektörü

Dünya’da yaşanan nüfus artışı, harcanabilir gelir ve hızlı kentleşme ile birlikte perakende mağaza sayısında artışın olacağı ve tekstil pazarının daha da büyüyeceği yönünde bir beklentiye neden olmuştur. Ancak 2020 yılında ortaya çıkan COVID 19 salgını tüketicilerde sağlık ve güvenlik konusunda endişeye düşürmesi talebi olumsuz yönde etkilemesinin yanında tedarik zincirinde yaşanan aksamalar da sektörü olumsuz yönde etkilemiştir. Günümüzde salgının etkisinin kaybolması sektörün toparlanmasına ve salgın öncesi seviyelere ulaşmaya başlamıştır (<https://www.kolayihracat.gov.tr>).

Küresel pazar büyüklüğü 2023 yılında 1,8 trilyon doları aşan tekstil sektörünün, 2024-2030 yılları arasında %7,4’lük bileşik yıllık büyüme oranıyla 3 trilyon doları aşması öngörülmektedir. Büyümeye devam etmesi beklenen tekstil endüstrisindeki önemli ülkeler Çin, Amerika Birleşik Devletleri, Avrupa Birliği (AB), Türkiye ve Hindistan’dır. Çin, ham tekstil ve giyim alanında dünyanın önde gelen üreticisi ve ihracatçısı konumundadır. Ham pamuk üretimi ve ihracatında lider olan Amerika Birleşik Devletleri, aynı zamanda ham tekstil ve giyim alanında önemli bir ithalatçıdır. Nüfusu 450 milyona yaklaşan AB, küresel tekstil pazarının beşte birini oluşturmaktadır. AB tekstil sektöründe öne çıkan ülkeler arasında Almanya, İspanya, Fransa, İtalya ve Portekiz yer almaktadır. Dünyanın en büyük üreticilerinden biri olan Hindistan, toplam tekstil üretiminin %3’ünden fazlasını oluşturmaktadır (<https://www.kolayihracat.gov.tr>).

Tekstil üretimi, Sanayi Devrimi'nden bu yana uluslararası ticaretin önemli bir segmenti olmuştur. 2020 yılında tüm dünyayı etkileyen COVID-19 pandemisi, diğer tüm sektörleri olduğu gibi tekstil sektörünü de olumsuz etkilemiştir. 2021 yılında, pandeminin etkilerinin azalmasıyla birlikte, küresel tekstil ihracatı bir önceki yıla göre %4,6 artarak 381,3 milyar ABD dolarına ulaşmış ve pandemi öncesi seviyelerin üzerine çıkmıştır. Tablo 1 incelendiğinde; küresel tekstil ticaretinde, küresel pazar payına göre önde gelen ihracatçıların Çin (%35), Hindistan (%6,9), ABD (%5,3), Türkiye (%4,2) ve Almanya (%4,1) olduğu görülmektedir. Türkiye'nin tekstil ihracatı 2021 yılında bir önceki yıla göre %31,0 artarak 16,2 milyar ABD dolarına ulaşmış ve %4,2'lik küresel pazar payıyla dördüncü sırada yer almıştır (Ticaret Bakanlığı, 2022).

Tablo 1: Tekstil ve Hammaddeleri İhracatçısı Ülkeler

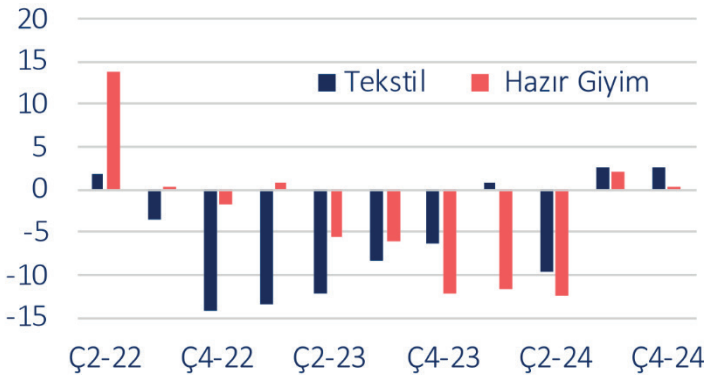
Ülke Adı	2019	2020	2021	2020/2021	2021
	Değer (1.000 \$)	Değer (1.000 \$)	Değer (1.000 \$)	Değişim	Pay
Çin	122.335.115	156.072.263	133.589.050	-14,4%	35,0%
Hindistan	19.243.533	17.381.028	26.264.324	51,1%	6,9%
ABD	20.910.426	18.660.071	20.382.708	9,2%	5,3%
Türkiye	12.511.407	12.342.286	16.163.088	31,0%	4,2%
Almanya	14.374.630	14.389.755	15.580.284	8,3%	4,1%
İtalya	12.226.264	10.079.343	12.482.309	23,8%	3,3%
Vietnam	9.386.232	10.069.052	11.218.390	11,4%	2,9%
Güney Kore	10.737.486	9.096.027	10.264.387	12,8%	2,7%
Pakistan	7.853.099	7.420.051	9.615.399	29,6%	2,5%
Tayvan	8.711.037	7.154.869	8.576.975	19,9%	2,2%
Hollanda	6.014.731	6.165.093	7.308.548	18,5%	1,9%
Belçika	6.644.291	6.198.551	6.989.562	12,8%	1,8%
Japonya	7.209.413	6.095.630	6.746.703	10,7%	1,8%
Fransa	5.331.249	4.737.392	5.571.565	17,6%	1,5%
Hong Kong	6.329.867	5.346.832	5.291.209	-1,0%	1,4%
İspanya	4.821.542	4.174.389	5.266.286	26,2%	1,4%
Endonezya	4.592.431	3.564.991	4.548.783	27,6%	1,2%
Avustralya	3.631.080	2.148.947	4.392.949	104,4%	1,2%
Brezilya	3.407.835	3.929.463	4.322.574	10,0%	1,1%
Tayland	4.464.258	3.687.355	4.256.515	15,4%	1,1%
Liste Toplamı (İlk 20 Ülke)	290.735.926	308.713.388	318.831.608	3,3%	83,6%
Diğer Ülkeler	58.067.750	55.758.665	62.515.760	12,1%	16,4%
Genel Toplam	348.803.676	364.472.053	381.347.368	4,6%	100,0%

Tablo 2 incelendiğinde, ABD (%11,4 pay), Vietnam (%7 pay), Çin (%6,4 pay), Almanya (%4,8 pay) ve Bangladeş (%4,4) tekstil ve hammaddeleri ithalatında ön plana çıkan ülkeler olmuştur. Dünya tekstil ithalatçıları arasında Türkiye'nin tekstil ithalatı, 2021 yılında bir önceki yıla göre %28,4 oranında artarak 9,9 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiş ve tekstil ve hammaddeleri ithalatı gerçekleştiren ülkeler arasında 7'nci olmuştur (Ticaret Bakanlığı, 2022).

Tablo 2: Tekstil ve Hammaddeleri İthalatçısı Ülkeler

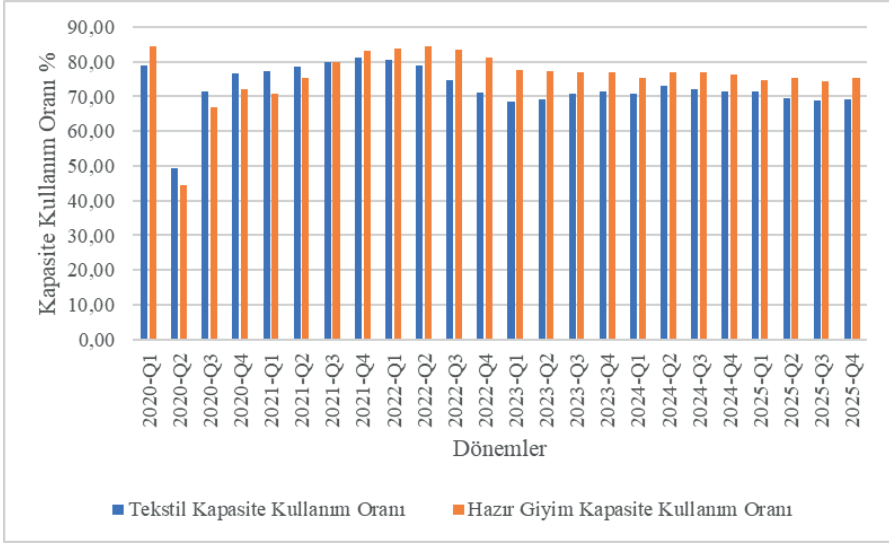
Ülke Adı	2019	2020	2021	2020/2021	2021
	Değer (1.000 \$)	Değer (1.000 \$)	Değer (1.000 \$)	Değişim	Pay
ABD	32.051.665	46.094.966	40.568.034	-12,0%	11,4%
Vietnam	20.337.183	18.202.195	24.766.178	36,1%	7,0%
Çin	24.052.815	21.081.146	22.712.746	7,7%	6,4%
Almanya	14.301.272	20.533.130	17.108.716	-16,7%	4,8%
Bangladeş	12.668.934	10.639.566	15.730.739	47,9%	4,4%
İtalya	9.409.241	10.940.574	10.335.292	-5,5%	2,9%
Türkiye	9.034.703	7.771.921	9.982.322	28,4%	2,8%
Japonya	9.166.469	11.994.637	9.513.368	-20,7%	2,7%
Endonezya	8.530.390	6.573.187	8.788.629	33,7%	2,5%
Fransa	7.306.986	12.981.292	8.780.757	-32,4%	2,5%
İngiltere	7.636.861	11.378.781	8.455.084	-25,7%	2,4%
Meksika	6.704.274	5.643.966	6.953.749	23,2%	2,0%
Hindistan	7.148.244	4.606.928	6.925.113	50,3%	1,9%
Güney Kore	5.743.217	6.042.260	6.523.865	8,0%	1,8%
Hollanda	5.009.985	5.924.789	6.489.339	9,5%	1,8%
Polonya	4.794.014	5.313.058	5.930.892	11,6%	1,7%
İspanya	4.975.057	6.568.925	5.872.006	-10,6%	1,6%
Kanada	4.640.367	6.446.832	5.657.591	-12,2%	1,6%
Kamboçya	5.166.084	4.519.040	5.542.051	22,6%	1,6%
Rusya	4.149.919	4.597.013	5.100.785	11,0%	1,4%
Liste Toplamı (İlk 20 Ülke)	202.827.680	227.854.206	231.737.256	1,7%	65,1%
Diğer Ülkeler	111.817.939	112.634.256	124.196.507	10,3%	34,9%
Genel Toplam	314.645.619	340.488.462	355.933.763	4,5%	100,0%

Küresel ölçekte meydana gelen ekonomik problemler Türkiye'deki sektörleri de olumsuz yönde etkilemiştir. Bu bağlamda, Türkiye tekstil ve hazır giyim sektörü, 2025 yılının ilk yarısında genel olarak bir daralma eğilimi göstermiştir. Sektörün toplam ihracatı 2025'in ilk altı ayında 131.440 milyon dolar seviyelerine ulaşmıştır. Sektörün toplam ihracatında artış yaşansa da hazır giyim ve konfeksiyon sektörünün genel ihracat içindeki payı %6,2 olarak gerçekleşmiştir. Ancak ülke bazında gerçekleştirilen ihracat performansında farklılıkların olduğu gözlemlenmiştir. Almanya, Hollanda ve İspanya gibi ülkelere yapılan hazır giyim ve konfeksiyon ihracatında düşüşler yaşanırken, Ürdün'e %349 gibi dikkat çekici bir artış kaydedilmiştir. Benzer şekilde, Kosova ve Macaristan'a yapılan ihracatta da önemli ivmeler yakalanmıştır. Avrupa Birliği ülkelerine yapılan toplam ihracatın %62,1'ni oluşturması, AB'nin Türk hazır giyim ve konfeksiyon sektörü için stratejik bir pazar olmaya devam ettiğini ancak bu pazarda da %6,5 oranında bir düşüş yaşanmıştır.

Kaynak: Türkiye İş Bankası

Şekil 1'de Türkiye'nin 2022-2024 yılları arasında Tekstil ve Hazır Giyim sektöründe gerçekleştirdiği ihracattaki yıllık değişim verilmiştir. 2024 yılının son çeyreğinde değer bazında tekstil sektörü ihracatı 2023'ün aynı dönemine göre %2,7 oranında yükselmiştir. 2022 yılı ikinci çeyrekte sektörün ihracat miktarı dönemler itibarı ile düşüş yaşarken 2024 yılının son çeyreğinde artışın yaşandığı görülmüştür. Bu dönemde AB ülkelerine yapılan ihracat gerilemeye devam ederken, başta Mısır ve Fas olmak üzere yıllarda hazır giyim imalatında öne çıkan Kuzey Afrika ülkelerine yönelik satışlar artmıştır. Hazır giyim ihracatı 2024'ün son çeyreğinde 2023'ün aynı dönemine göre değer bazında yata y seyretilmiştir.

Şekil 2: Tekstil ve Hazır Giyim Sektörü Kapasite Kullanım Oranı

Şekil 2’de Tekstil ve Hazır Giyim sektörünün kapasite kullanım oranlarına yer verilmiştir. Buna göre sözkonusu sektörlerin kapasite kullanım oranları 2020 yılı ilk çeyreğinde %80 civarında iken 2020 yılının ikinci çeyreğinde pandeminin de etkisiyle düşmüştür. 2021 ve 2022 yıllarında pandeminin sona ermesi ile birlikte hazır giyim sektörünün 2022 yılının ilk yarısında kapasite kullanım oranı %84 olurken tekstil sektörünün kapasite kullanım oranı %78 civarında gerçekleşmiştir. 2022 yılından itibaren ekonomide yaşanan dalgalanmaların da etkisi ile tekstil ve hazır giyim sektörünün kapasite kullanım oranı düşüş eğilimi içerisine girmiştir. Özellikle tekstil sektöründe kapasite kullanım oranı 2022 yıl sonundan 2025 Haziran’a kadar %80,8 seviyesinden %69,8 seviyesine gerileyerek önemli bir kapasite kullanım kaybı yaşamıştır. 2025 yılı ikinci çeyrekten itibaren tekstil (%69,8) sektöründe düşüş eğilimi devam ederken, hazır giyim sektörü (%76,1) bu dönemde nispeten daha iyi bir performans sergilemiştir.

Tablo 3: Tekstil ve Hazır Giyim Sektörü Temel Göstergeler

	2024						
	Ç1	Ç2	Ç3	Ç4	Ekim	Kasım	Aralık
Tekstil Sanayi Üretimi (yıllık % değişim)	1,4	-4,4	-3,8	3,5	0,2	5,0	5,4
Hazır Giyim Sanayi Üretimi (yıllık % değişim)	-12,4	-11,6	2,9	10,6	11,3	11,1	9,3
Tekstil Ciro (reel, yıllık % değişim)	3,5	-4,8	-5,4	3,1	1,5	3,8	4,2
Hazır Giyim Ciro (reel, yıllık % değişim)	-7,3	-10,6	-2,0	4,6	5,8	5,6	2,6
Tekstil Üretici Fiyatları (yıllık % değişim)	53,7	51,8	30,4	24,6	27,2	23,7	23,1
Hazır Giyim Üretici Fiyatları (yıllık % değişim)	63,2	74,6	55,4	42,5	44,5	44,0	39,3
Tekstil İhracatı (milyon USD)	3.926	3.508	4.382	4.384	1.552	1.511	1.321
Hazır Giyim İhracatı (milyon USD)	3.564	3.331	3.488	3.061	1.086	1.059	916
Tekstil İhracatı (değer bazında, yıllık % değişim)	0,9	-9,5	2,6	2,7	4,6	5,8	-2,7
Hazır Giyim İhracatı (değer bazında, yıllık % değişim)	-11,7	-12,5	2,0	0,0	6,7	7,1	-13,1
Sektörel Kredilerdeki Payı (%)	4,3	4,4	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5
Takipteki Krediler Oranı (%)	1,8	1,8	1,9	2,2	2,1	2,1	2,2

Tablo 3'te Tekstil ve Hazır Giyim Sektörüne ilişkin temel göstergelere yer verilmiştir. Buna göre; 2024 yılında tekstil sanayi üretimi ilk çeyrekte %1,4 oranında artmış, ikinci ve üçüncü çeyreklerde sırasıyla %4,4 ve %3,8 oranlarında düşüş göstermiş, dördüncü çeyrekte ise %3,5 oranında artış kaydetmiştir. Hazır giyim sanayi üretimi ise aynı dönemde ilk iki çeyrekte %12,4 ve %11,6 oranında azalırken üçüncü çeyrekte %2,9 ve dördüncü çeyrekte %10,6 oranında artmıştır. Reel ciro verileri incelendiğinde tekstilde yıl boyunca sırayla %3,5 artış, %4,8 düşüş, %5,4 düşüş ve %3,1 artış görülürken; hazır giyimde ilk iki çeyrekte %7,3 ve %10,6 düşüş, üçüncü çeyrekte %2,0 düşüş ve son çeyrekte %4,6 artış gerçekleşmiştir. Üretici fiyatlarında tekstil sektöründe yıllık artış oranı yılın başında %53,7 iken yılın sonunda %24,6'ya, hazır giyimde ise %63,2'den %42,5'e gerilemiştir. İhracat performansı çeyrekler itibarıyla tekstil sektöründe 3.926, 3.508, 4.382 ve 4.384 milyon dolar, hazır giyimde ise 3.564, 3.331, 3.488 ve 3.061 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Finansal göstergelerde, sektörün toplam krediler içindeki payı yıl boyunca

%4,3 ile %4,5 arasında değişirken, takipteki kredi oranı yılın başında %1,8 seviyesinde iken yıl sonunda bu oran %2,2'ye yükselmiştir.

3. Tekstil Sektörü Finansal Analizi

Borsa İstanbul Tekstil, Giyim Eşyası ve Deri Sektöründe 2025 yılı itibarıyla 27 şirket faaliyet göstermektedir. Ancak bu 27 şirketin bir kısmının yeni halka arz sebebiyle finansal verileri analiz için yeterli düzeyde olmadığı görülmüştür. Bu çalışmada 2020- 2024 dönemi seçilmiştir. Ancak borsaya kote olmuş 27 şirketin hepsinin analize dahil edilemeyeceğinden bunlar içerisinde BİST TİM-100 Endeksi'nde işlem gören ve sözkonusu döneme ait verilerine ulaşılabilen 15 şirket analiz kapsamına alınmıştır. Söz konusu şirketlerin BIST kodları ve isimleri Tablo 4'de verilmiştir.

Tablo 4: Analize Dabil Edilen Şirketler

BIST Kodu	Şirket Adı	BIST Kodu	Şirket Adı
ARSAN	Arsan Tekstil Ticaret ve Sanayi A.Ş.	KORDS	Kordsa Teknik Tekstil A.Ş.
BLCYT	Bilici Yatırım Sanayi ve Ticaret A.Ş.	LUKSK	Lüks Kadife Ticaret ve Sanayi A.Ş.
BOSSA	Bossa Ticaret ve Sanayi İşletmeleri T.A.Ş.	MNDRS	Menderes Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş.
DAGI	Dagi Giyim Sanayi ve Ticaret A.Ş.	RODRG	Rodrigo Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş.
DERIM	Derimod Konfeksiyon Ayakkabı Deri Sanayi ve Ticaret A.Ş.	SKTAS	Söktaş Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş.
DESA	Desa Deri Sanayi ve Ticaret A.Ş.	YATAS	Yataş Yatak ve Yorgan Sanayi Ticaret A.Ş.
HATEK	Hateks Hatay Tekstil İşletmeleri A.Ş.	YUNSA	Yünsa Yünlü Sanayi ve Ticaret A.Ş.
KRTEK	Karsu Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş.		

3.1. Likidite Analizi

Tekstil sektöründe faaliyet gösteren ve analize dahil edilen şirketlere ilişkin likidite oranları Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5: Likidite Oran Analizi Sonuçları

Şirketler	2020			2021			2022			2023			2024		
	CO	LO	NO	CO	LO	NO	CO	LO	NO	CO	LO	NO	CO	LO	NO
ARSAN	2,53	1,82	0,91	2,15	1,43	0,40	1,91	0,97	0,36	7,47	5,00	4,71	13,78	11,93	11,69
BLCYT	4,15	2,79	1,24	7,09	5,09	3,04	13,12	10,48	6,16	11,75	8,97	6,18	9,87	8,20	4,95
BOSSA	1,21	0,77	0,03	1,32	0,81	0,08	1,29	0,70	0,18	1,55	0,91	0,11	1,75	0,90	0,07
DAGI	1,16	0,43	0,21	1,42	0,62	0,21	1,15	0,41	0,10	1,29	0,49	0,11	1,13	0,38	0,06
DERIM	1,43	1,27	0,02	1,25	0,93	0,17	1,35	1,14	0,35	1,36	1,10	0,24	1,39	1,18	0,16
DESA	1,60	0,58	0,39	1,62	0,93	0,56	1,58	0,72	0,37	2,04	1,06	0,79	1,79	0,49	0,26
HATEK	1,29	0,70	0,11	1,19	0,54	0,03	1,28	0,41	0,00	1,14	0,42	0,24	0,96	0,25	0,08
KRTEK	1,26	0,57	0,18	1,16	0,48	0,07	1,29	0,37	0,10	1,51	0,61	0,09	1,29	0,51	0,13
KORDS	1,14	0,62	0,18	1,12	0,53	0,04	1,31	0,58	0,09	1,24	0,58	0,14	1,33	0,61	0,15
LUKSK	2,11	1,49	0,74	1,94	1,43	0,97	1,53	0,76	0,31	1,34	0,81	0,19	1,91	1,09	0,12
MNDRS	1,10	0,49	0,05	0,87	0,39	0,07	1,22	0,35	0,06	1,63	0,62	0,19	1,54	0,82	0,23
RODRG	1,16	0,17	0,03	1,49	0,19	0,06	1,33	0,20	0,12	1,59	0,15	0,12	1,57	0,14	0,08
SKTAS	0,55	0,27	0,12	0,57	0,24	0,08	0,63	0,28	0,05	0,74	0,31	0,08	0,63	0,18	0,03
YATAS	1,53	0,76	0,51	1,42	0,39	0,13	1,17	0,43	0,13	1,16	0,45	0,11	1,19	0,34	0,06
YUNSA	1,54	0,73	0,46	1,28	0,54	0,10	1,83	1,00	0,34	1,92	1,15	0,64	1,94	0,81	0,16
Sekt. Ort.	1,30	0,91	0,33	1,30	0,77	0,20	1,33	0,73	0,31	1,51	0,73	0,24	1,63	0,99	0,23
CO: Cari Oran LO: Likidite Oranı NO: Nakit Oran															

Likidite oranları (cari oran, likidite oranı ve nakit oranı), firmaların kısa vadeli yükümlülüklerini karşılama kapasitesini tespit etmede kullanılan oranlardır. Analiz döneminde sektör genelinde cari oran ve likidite oranları analiz kapsamındaki şirketlerde 1'in üzerinde gerçekleştiği ancak nakit oranlarının oldukça düşük seviyelerde kaldığı görülmektedir. Bu durum, tekstil sektöründe likiditenin büyük ölçüde stoklar ve ticari alacaklar üzerinden sağlandığı söylenebilir.

Tekstil sektörünün 2020-2024 dönemine ait likidite oranlarına ilişkin sektör ortalamaları incelendiğinde; cari oranın 2020, 2021 ve 2022 yıllarında 1,30 seviyesinde, 2023 ve 2024 yıllarında sırası ile 1,51 ve 1,63 seviyelerinde gerçekleşmiştir. Likidite oranına ait sektör ortalaması 2020 yılında 0,91 seviyesinde gerçekleşirken 2020 yılına nazaran 2021, 2022 ve 2023 yıllarında sektörün ortalamasında düşüş yaşanmış ancak 2024 yılında likidite oranının sektör ortalaması yükseliş kaydederek 0,99 seviyesine ulaşmıştır. Nakit oranının sektör ortalaması ise 2020 yılına kıyasla sürekli düşüş yaşandığı görülmüştür.

Sektör ortalaması bazında şirketler değerlendirildiğinde yıllar itibarı ile sektör ortalamasının üzerinde olan şirketlerin değişkenlik gösterdiği görülmüştür.

Ancak ARSAN, BLCYT, LUKSK ve YUNSA şirketlerinin cari oran, likidite oranı ve nakit oranı yıllar itibarı ile sektör ortalamasının üzerinde gerçekleşen şirketler olmuştur.

Analiz kapsamında yer alan şirketler değerlendirildiğinde, ARSAN ve BLCYT şirketlerinde özellikle 2023 ve 2024 yıllarında cari ve likidite oranlarında çok belirgin artışlar yaşandığı görülmüştür. Bu artışlar şirketlerin kısa vadeli borç ödeme kapasitesinde artış olduğu ve ihtiyatlı bir likidite politikası izlendiği söylenebilir. Buna karşılık BOSSA, DAGI ve SKTAS firmalarında likidite oranlarının dönem boyunca görece düşük seviyelerde seyretmesi, kısa vadeli finansal esnekliğin sınırlı olduğuna işaret etmektedir. LUKSK ve YUNSA firmalarında ise yıllar itibarıyla likidite oranları incelendiğinde dalgalı bir likidite yapısına sahip oldukları gözlenmekte olup bu durum şirketlerin likidite yönetiminde dönemin ekonomik koşullarına bağlı olarak farklı stratejiler uyguladıkları söylenebilir.

3.2. Finansal Yapı Analizi

Testil sektöründe faaliyet gösteren şirketlerin 2020-2024 yılları arasında ait kaldıraç oranına ilişkin analiz sonuçları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6: Şirketlerin Kaldıraç Oranları

Şirketler	2020	2021	2022	2023	2024
ARSAN	24,80	16,25	20,61	12,81	9,61
BLCYT	12,33	12,04	9,30	6,78	12,54
BOSSA	73,07	63,21	52,07	34,30	30,60
DAGI	44,83	46,78	61,07	49,53	50,84
DERIM	77,57	81,23	74,63	74,36	73,67
DESA	73,27	67,27	55,26	37,30	42,25
HATEK	32,65	41,00	41,04	40,70	46,14
KRTEK	73,23	71,26	62,60	40,52	50,48
KORDS	56,89	53,72	57,46	54,08	57,85
LUKSK	49,90	54,40	46,16	28,64	24,41
MNDRS	73,06	73,14	48,32	34,61	35,02
RODRG	66,07	46,54	58,55	46,35	54,74
SKTAS	77,17	63,52	59,35	51,24	46,73
YATAS	62,60	54,16	67,20	57,19	55,26
YUNSA	69,42	74,38	60,91	28,26	26,46
Sekt. Ort.	56,57	54,02	51,16	41,14	38,19

Kaldıraç oranları, firmaların varlıklarını ne ölçüde borçla finanse ettiklerini ve buna bağlı finansal risk düzeylerini ortaya koymaktadır. Tablo 5'te verilen sonuçlar değerlendirildiğinde, sektör genelinde borçlanma düzeyinin şirketler arasında farklılaşmanın olduğunu göstermektedir. Özellikle BOSSA, DERİM, DESA ve SKTAS firmalarında kaldıraç oranları diğer şirketlere nazaran yüksek seviyelerde seyretmekte olup, bu şirketlerde borçla büyüme stratejisinin ön planda olduğunu ve kaldıraçın etkisi ile karlılıklarını artırmayı hedefledikleri söylenebilir.

Tablo 5'e göre kaldıraç oranına ait sektör ortalamasında yıllar itibari ile azalışın olduğu görülmektedir. Buna göre 2020 yılında ortaya çıkan COVID 19 salgınından sonra yaşanan ekonomik dalgalanmalardan dolayı sektörün krediye ulaşmada yaşadığı zorluklar ve maliyetin yüksek olmasında dolayı bu düşüşün yaşandığı söylenebilir.

Sektörde faaliyet gösteren ARSAN ve LUKSK şirketlerinin kaldıraç oranlarının yıllar itibarıyla belirgin biçimde düşmesi, borç azaltma ve özkaynak yapısını güçlendirme yönünde bir politikaya yöneldiği söylenebilir. YUNSA firmasının 2022 sonrası dönemde kaldıraç oranında yaşanan düşüş finansman yapısında yapısal bir dönüşüm yaşandığını belirtmektedir. Bu farklılıklar, tekstil sektöründe finansal riskin homojen olmadığını ve şirket bazında stratejilerin farklılaştığını da göstermektedir.

3.3. Faaliyet Etkinlik Analizi

Tekstil sektöründe faaliyet gösteren şirketlerin faaliyet oranlarına ilişkin sonuçları Tablo 7'de verilmiştir.

Faaliyet oranları, firmaların mevcut varlıklarını ne ölçüde etkin kullandıklarını gösteren oran grubudur. Şirketlerin aktif devir hızları incelendiğinde, bazı şirketlerin sahip olduğu varlıklarını gelir oluşturmada daha etkin kullandığı, bazılarının ise aktif devir hızlarının düşük olması âtıl kapasite sorununa neden olabileceği düşünülmektedir.

Alacak devir hızları ve alacak devir süreleri açısından 2020 yılında DERİM ve RODRG şirketlerinin oldukça uzun tahsilat sürelerine sahip olduğu görülmektedir. Alacak devir sürelerinin uzun olması bu şirketlerde işletme sermayesi ihtiyacını artırıcı bir unsur olarak değerlendirilebilir. Buna karşılık YATAS ve DESA firmalarında alacak devir hızlarının yüksek olması, kredi ve tahsilat politikasının iyi yürütüldüğünü göstermesinin yanında şirketin nakit akışına olumlu yönde etki ederek faaliyetlerin daha etkin yürütülebileceğine işaret etmektedir. Stok devir süreleri incelendiğinde BOSSA ve KORDS firmalarının daha istikrarlı bir yapı sergilediği, DAGI ve LUKSK firmalarında ise stok yönetiminin dönemler itibarıyla dalgalanmaların yaşandığı görülmektedir.

3.4. Karlılık Analizi

Tekstil sektöründe faaliyet gösteren şirketlerin karlılık oranlarına ilişkin analiz sonuçları Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8: Kartlık Oranları Analiz Sonuçları

Şirketler	2020				2021				2022				2023				2024			
	ROA	BKM	NKM	ROE	ROA	BKM	NKM	ROE	ROA	BKM	NKM	ROE	ROA	BKM	NKM	ROE	ROA	BKM	NKM	ROE
ARSAN	16,71	15,16	42,05	23,38	26,50	14,91	57,53	33,80	29,89	19,33	50,02	40,59	10,06	-19,88	140,28	12,42	9,77	-43,97	1029,58	12,01
BLCYT	12,28	38,12	33,40	21,66	19,26	40,69	53,67	34,83	25,12	28,51	61,88	41,34	9,48	30,07	58,45	13,35	-4,82	15,87	-42,05	-7,48
BOSSA	3,68	35,15	5,27	13,67	17,75	33,78	24,23	48,24	20,07	22,42	31,20	41,87	15,23	16,20	23,21	23,18	4,21	22,52	9,89	6,07
DAGI	2,61	44,78	6,87	4,73	-2,72	47,21	-5,30	-5,11	4,03	57,78	6,23	10,35	5,03	57,05	7,55	9,97	-3,32	57,81	-6,37	-6,75
DERIM	-1,67	8,10	-2,14	-7,44	0,69	14,53	0,72	3,70	7,25	14,11	3,66	28,57	1,36	12,02	0,47	5,32	2,91	12,07	1,47	11,05
DESA	0,47	49,64	0,71	1,74	7,29	44,34	10,72	22,29	22,40	41,59	21,15	50,06	19,15	49,69	20,25	30,55	6,59	57,12	13,75	11,41
HATEK	3,42	20,73	6,67	5,08	5,09	27,50	10,60	8,64	5,62	21,73	9,98	9,54	-7,89	17,96	-20,85	-13,32	-2,64	7,07	-13,05	-4,90
KRTEK	3,57	23,65	6,04	13,33	9,12	27,57	12,78	31,73	16,33	30,76	16,85	43,66	7,27	18,26	8,55	12,22	-6,73	7,02	-13,01	-13,59
KORDS	1,98	17,70	3,32	5,83	6,11	21,95	10,84	16,31	6,40	18,22	8,18	18,82	1,13	14,96	1,68	3,07	-0,12	14,84	-0,23	-0,38
LUKSK	3,10	44,16	6,79	6,19	9,36	43,43	27,19	20,53	15,66	37,64	40,80	29,08	11,91	36,80	35,38	16,70	-1,92	16,62	-11,88	-2,54
MNDRS	-3,44	18,88	-5,05	-13,06	-6,98	16,57	-11,92	-26,34	13,66	33,01	25,44	26,73	9,17	10,86	17,56	14,15	-0,68	-2,11	-2,09	-1,05
RODRG	0,08	59,44	0,63	0,23	1,73	57,03	9,21	2,79	0,44	52,11	3,59	1,07	6,52	35,88	54,82	12,16	-10,71	57,70	-19,73	-23,66
SKTAS	-6,06	33,19	-18,68	-32,54	0,72	59,12	2,49	2,24	-5,37	32,81	-14,19	-14,83	-0,76	4,32	-1,63	-1,74	4,65	16,76	-16,39	-8,73
YATAS	12,01	39,04	9,73	32,11	11,66	34,66	8,96	25,43	12,01	32,51	7,63	36,62	6,41	27,97	5,18	14,98	1,06	31,03	1,35	2,37
YUNSA	3,09	22,39	3,36	10,11	6,74	29,71	7,73	26,29	37,32	38,16	27,27	95,46	15,37	29,05	24,87	21,43	0,27	17,35	0,80	0,37

Kârlılık oranları (ROA, ROE, brüt kâr marjı ve net kâr marjı), firmaların faaliyet sonuçlarını ve sermaye kullanım etkinliğini ortaya koyan oranlardır. 2020 ve 2021 yıllarında bazı firmalarda negatif kârlılık göstergelerinin gözlemlenmesi, söz konusu dönemlerin COVID 19 dönemine denk gelmesinden kaynaklı olarak ortaya çıkan maliyet baskıları ve talep daralmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

2022 yılında sektör genelinde kârlılık oranlarında iyileşmelerin başladığı görülmüştür. Özellikle YUNSA firmasında bu yılda gözlenen yüksek ROA ve ROE değerleri hem faaliyet kârlılığındaki artışı hem de finansal kaldıraç etkisini göstermektedir. DESA ve KRTEK firmalarında ise 2022 ve 2023 yıllarında kârlılık performansının güçlendiği, buna karşılık 2024 yılında bazı firmalarda kârlılığın zayıflamaya başlamıştır. DAGI, SKTAS ve MNDRS firmalarında bazı yıllarda negatif kârlılık oranlarının görülmesi finansal sürdürülebilirliğin sağlanması açısından önemli olduğu söylenebilir.

4. Sonuç

Bu çalışmada, Borsa İstanbul'da işlem gören ve tekstil sektöründe faaliyet gösteren 15 şirketin 2020–2024 dönemine ait finansal performansları oran analizi yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Analiz kapsamında firmaların likidite, finansal yapı, faaliyet etkinliği ve kârlılık göstergeleri ayrı ayrı ele alınmış; sektörün zaman içerisindeki dönüşümü, COVID-19 sonrası toparlanma süreci ve 2023–2024 döneminde belirginleşen finansal baskılar çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Çalışmanın sonuçları, tekstil sektörünün incelenen dönemde heterojen bir yapı sergilediğini, şirket bazında farklı finansal stratejilerin uygulandığını göstermektedir. Özellikle 2020–2021 döneminde pandeminin etkisiyle talep daralması, maliyet artışları ve tedarik zinciri sorunları birçok firmada kârlılık ve faaliyet etkinliği göstergelerinin zayıflamasına neden olmuştur. Buna karşın 2022 yılında, küresel ölçekte normalleşme sürecinin başlamasıyla birlikte sektörde kârlılık oranlarında belirgin bir iyileşme gözlemlenmiş; ancak bu toparlanma sürecinin 2023 ve 2024 yıllarında aynı ivmeyle sürdürülemediği tespit edilmiştir.

Likidite oranları analizi, sektör genelinde cari oran ve likidite oranı kabul edilebilir seviyelerde olmasına rağmen, nakit oranlarının düşük seyretmesi nedeniyle şirketlerin kısa vadeli yükümlülüklerini büyük ölçüde stoklar ve ticari alacaklar üzerinden finanse ettiği görülmüştür. Bu durum, özellikle ekonomik belirsizlik dönemlerinde işletme sermayesi yönetiminin sektör açısından kritik bir risk unsuru haline geldiğini ortaya koymaktadır. ARSAN, BLCYT, LUKSK ve YUNSA gibi firmaların sektör ortalamasının üzerinde

likidite göstergelerine sahip olmaları, bu firmaların daha ihtiyatlı ve temkinli bir finansal politika izlediklerini gösterirken BOSSA, DAGI ve SKTAS gibi firmalarda görece düşük likidite oranları, kısa vadeli finansal esnekliğin sınırlı olduğunu göstermektedir.

Finansal yapı analizinde, sektör ortalamasına ait kaldıraç oranlarının 2020–2024 döneminde belirgin biçimde gerilemesi, firmaların borçlanma eğiliminde temkinli bir yaklaşım benimsediğini ortaya koymaktadır. Özellikle kredi maliyetlerindeki artış, finansmana erişimde yaşanan zorluklar ve belirsiz ekonomik ortam, firmaları borç azaltma ve özkaynak ağırlıklı bir yapıya yöneldiğini göstermektedir. ARSAN, LUKSK ve YUNSA şirketlerinde kaldıraç oranlarının yıllar itibarıyla düşmesi, finansal riskin azaltılmaya çalışıldığını göstermiştir. Buna karşılık DERİM, DESA ve SKTAS gibi firmalarda görece yüksek kaldıraç oranlarının devam etmesi, bu firmaların finansal risk düzeylerinin sektör ortalamasının üzerinde seyrettiğini ortaya koymaktadır.

Faaliyet oranları incelendiğinde, etkin alacak ve stok yönetiminin, kârlılık performansı üzerinde belirleyici bir unsur olduğu görülmektedir. YATAS ve DESA gibi firmalarda alacak devir hızlarının yüksek olması, nakit dönüş süresinin kısa tutulduğunu ve işletme sermayesinin daha etkin kullanıldığını göstermektedir. Buna karşılık bazı firmalarda alacak devir sürelerinin oldukça uzun olması, finansal kaynakların âtil kalmasına ve likidite baskısının artmasına neden olabilecek bir unsur olarak öne çıkmaktadır. Stok devir sürelerinde gözlemlenen dalgalanmalar ise sektörün talep koşullarına ve maliyet yapısına yüksek derecede duyarlı olduğunu göstermektedir.

Kârlılık analizleri, sektörün incelenen dönemde dalgalı bir performans sergilediğini ortaya koymaktadır. 2022 yılında birçok firmada kârlılık oranlarında belirgin bir iyileşme yaşanmış; ancak 2024 yılı itibarıyla artan üretim maliyetleri, zayıflayan dış talep ve kapasite kullanım oranlarındaki düşüşler, bazı firmalarda yeniden kârlılık baskısı oluşturmuştur. Özellikle DAGI, SKTAS ve MNDRS firmalarında belirli yıllarda negatif kârlılık oranlarına sahip olduğu gözlemlenmiştir.

Analiz sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde, tekstil sektöründe faaliyet gösteren şirketlerin finansal performanslarının tek bir gösterge üzerinden değerlendirilmesi yeterli olmayıp bu şirketlerin likidite, finansal yapı, faaliyet etkinliği ve kârlılık gibi oranların da dikkate alınarak değerlendirilmesinin uygun olacağını göstermiştir. Bulgular, sektörde faaliyet gösteren firmaların dışsal şoklara karşı dayanıklılıklarının firma bazında önemli ölçüde farklılaştığını ve stratejik finansal yönetimin sektörün geleceği açısından belirleyici bir rol oynadığını göstermektedir. Ayrıca oran analizleri genel olarak değerlendirildiğinde, 2020–2024 döneminde tekstil sektöründe faaliyet

gösteren firmaların finansal performansları, sektörün heterojen bir yapıya sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Likidite açısından güçlü olan firmaların her zaman yüksek kârlılık sağlayamadığı; yüksek kaldıraca sahip olan şirketlerin ise kârlılığının dalgalanma gösterdiği belirlenmiştir. Faaliyet oranları ile kârlılık arasındaki ilişki, etkin alacak ve stok yönetiminin finansal performans üzerinde belirleyici bir role sahip olduğunu göstermiştir.

Bu bulgular, tekstil sektöründe finansal analizlerin firma bazlı ve çok boyutlu bir çerçevede ele alınmasının gerekliliğini ortaya koyarak çalışma kapsamında sunulan bu analizlerin, sektöre yönelik akademik ve uygulamalı çalışmalara önemli katkılar sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Kaynaklar

- Arslan, İ. K., & Arslan, M. B. (2024). Cumhuriyetimizin Yüzyüncü Yılında Türk Tekstil Sektöründeki Gelecek Arayışları Bağlamında Stratejik Bir Değişim Dönüşüm Unsuru Olarak Teknik Tekstiller. *Avrasya Dosyası*, 14(2), 117-137.
- Özbaş, H. (2025). Türkiye'nin Tekstil ve Hazır Giyim Sektörü İhracatında Rakip Ülke Etkilerinin Ampirik Analizi. *Alanya Akademik Bakış*, 9(1), 308-323.
- Öngüt, Ç. E. (2007). Türk tekstil ve hazır giyim sanayiinin değişen dünya rekabet şartlarına uyumu. Devlet Planlama Teşkilatı.
- Ezin, Y. (2022). Tekstil sektörünün oran analizi ve topsis yöntemi ile değerlendirilmesi. *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13(25), 213-243.
- Esi, B. (2017). Türk tekstil endüstrisi ve gelişimi. *Journal of Awareness (JoA)*, 2(Special), 643-663.
- <https://www.kolayihracat.gov.tr/sektorler/tekstil-hali-ve-ev-tekstili-dahil>
- <https://ticaret.gov.tr/data/5b87000813b8761450e18d7b/Tekstil%20ve%20Ham-maddeleri%20Raporu%202022.pdf>
- <https://ekonomi.isbank.com.tr/sektorel-guncel-gelismeler>

